

Rok akademicki:

2014/15

Jednostka prowadząca:

Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej WNS

Kierunek:

Dziennikarstwo i komunikacja społeczna

Poziom:

studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne

Nazwa przedmiotu:

**Przedmiot fakultatywny IV
(Elective Subject IV)**

Nazwa szczegółowa przedmiotu:

Krytyka tekstów kultury

Język:

PL

Typ przedmiotu:

przedmiot fakultatywny

Przedmiot obieralny:

tak

Rok studiów, semestr:

rok III, semestr letni

Wymiar:

ćwiczenia: 30 godz.

Punkty ECTS:

ćwiczenia: 2

Forma zaliczenia:

ćwiczenia: zaliczenie z oceną

Prowadzący:

ćwiczenia: dr Anna Pekaniec;

Koordynator sylabusu:

dr Anna Pekaniec

Sylabus dostępny w ramach:

- [Przedmiot fakultatywny IV](#) [na kierunku:] [Dziennikarstwo i komunikacja społeczna](#) (Diks), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, III rok, semestr letni
 - [prowadzący ćwiczenia:30h/zo/2ECTS]: dr Anna Pekaniec;
- [Przedmiot fakultatywny IV](#) [na kierunku:] [Dziennikarstwo i komunikacja społeczna](#) (Diks), studia pierwszego stopnia (licencjackie), niestacjonarne, III rok, semestr letni
 - [prowadzący ćwiczenia:20h/zo/2ECTS]: dr Anna Pekaniec;

Wymagania wstępne:

Brak szczegółowych wymagań wstępnych, mile widziana ogólna orientacja we współczesnym życiu kulturalnym, zarówno w kulturze tzw. wysokiej, jak i popularnej.

Cele:

Zasadniczym celem zajęć jest zapoznanie studentów z zagadnieniami związanymi z szeroko rozumianą krytyką tekstów kultury, jak również połączoną z nią refleksją metakrytyczną. Następny cel to wskazanie rozmaitych zależności pomiędzy poszczególnymi obszarami kultury, zarówno wysokiej, jak i popularnej, połączone ze zdobyciem podstawowych kompetencji umożliwiających efektywne uczestnictwo w kulturze, do którego zalicza się także jej komentowanie. Kolejnym celem będzie wypracowanie umiejętności świadomego, adekwatnego i krytycznego zastosowania zdobytych wiadomości, a przede wszystkim umiejętności w praktyce dziennikarskiej.

Treści kształcenia:

Tw_1. Krytyka nie tylko literacka – wprowadzenie. Jej funkcja kulturotwórcza. Ewolucja, czołowi przedstawiciele, wyodrębnienie dawnych i współczesnych zadań krytyki. Refleksje metakrytyczne jako wstęp do naszkicowania potencjalnych odpowiedzi na pytania dotyczące istoty krytyki sensu stricto.

Tw_2. Krytyka tekstów kultury wczoraj i dziś. Praktyka. Wybrane odmiany np.: personalistyczna, fantazmatyczna, uwzględniająca kategorię polityczności. Wyliczenie metafor metakrytycznych opisujących zadania krytyka i metodykę jego pracy, stanowiącej jeden z elementów uczestnictwa w kulturze.

Tw_3. Funkcje krytyki. Wskazanie zależności pomiędzy nimi oraz ich przełożeń na kształt życia kulturalnego.

Tw_4. Nagrody literackie, teatralne, filmowe i czasopisma krytyczne. Zasady i sposoby wyszukiwania materiałów do recenzji. Bazy danych. Tradycyjne oraz elektroniczne.

Tw_5. Teksty metakrytyczne czyli dialog krytyka kultury z pisarzami, czytelnikami, innymi krytykami, filmowcami, ludźmi teatru, przedstawicielami mediów. Kim jest współczesny krytyk kultury? Jego powinności i zadania. Niebezpieczeństwa zawodu krytyka. Czy krytyk jest niezależny?

T_6. Przestrzeń krytyki i jej relacje z różnymi dziedzinami humanistyki. Cenne medium – Internet: blogi krytyczne, portale tematyczne, strony internetowe poszczególnych instytucji kultury, programów kulturalnych, publicystycznych. Krytyka narzędziem socjologicznym.

Tw_7. Książki krytycznoliterackie jako całościowe projekty lekturowe, kulturowe. Diagnozy stanu literatury, kultury, mediów, krytyki samej w sobie. Projekty ewentualnego, przyszłego kształtu kultury. Szanse i zagrożenia.

T_8. Gatunki wypowiedzi krytycznych. Podziały, cechy charakterystyczne, podobieństwa oraz różnice wydobywające ich specyfikę. Przybliżone zostaną następujące gatunki: portret literacki, nota i notatka, recenzja, esej krytyczny, polemika, pamflet, felieton. Studenci będą mieli okazję, aby zapoznać się z ich konkretnymi realizacjami, co umożliwi samodzielne dostrzeżenie budujących je składowych, a w konsekwencji przyczyni się do zbudowania własnego warsztatu krytycznego przez uczestników zajęć.

T_9. Krytyka filmowa, teatralna, literacka, muzealna, medialna jako uczestnictwo w kulturze. Seriale. Fikcje fanowskie.

Efekty kształcenia:

WIEDZA – w wyniku przeprowadzonych zajęć student:

EW1 charakteryzuje wybrane obszary krytyki kultury;

EW2 rozpoznaje główne gatunki krytyczne;

EW3 rozróżnia poszczególne ujęcia metakrytyczne;

EW4 proponuje własne sposoby opisanie konkretnych problemów i zjawisk kulturowych;

EW5 zna i charakteryzuje głównych przedstawicieli poszczególnych nurtów krytycznych.

UMIEJĘTNOŚCI – w wyniku przeprowadzonych zajęć student:

EU1 analizuje teksty krytyczne i metakrytyczne;

EU2 interpretuje zróżnicowane teksty kultury;

EU3 tworzy własne komentarze krytyczne – różne gatunki w zależności od potrzeb;

EU4 gromadzi materiały odpowiednie do napisania tekstu krytycznego;

EU5 wyszukuje niezbędne informacje dotyczące tekstów kultury;

EU6 dostrzega i komentuje przepływy pomiędzy poszczególnymi sferami kultury.

KOMPETENCJE (POSTAWY) – w wyniku przeprowadzonych zajęć student wykształci następujące postawy i będzie:

EK1 kreatywny;

EK2 chętny do pogłębiania własnych kompetencji;

EK3 postępuje zgodnie z zasadami etyki, umiejętnie wyrażając oceny.

EK4 postrzega relacje pomiędzy kulturą, społeczeństwem a ich krytyką

Metody i narzędzia dydaktyczne:

M1 metoda podająca objaśnianie

M2 metoda podająca elementy wykładu

M3 metoda podająca pogadanka

M4 metoda praktyczna praca indywidualna

M5 metoda praktyczna praca w grupach z przykładowymi

M6 metoda problemowa dyskusja dydaktyczna

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

W_1. Ocenianie ciągle na podstawie obecności i czynnego udziału w zajęciach, włączania się w dyskusje inicjowane podczas nich.

W_2. Oddanie trzech (studia stacjonarne)/dwóch (studia niestacjonarne) krótkich prac (do 4 stron standardowego maszynopisu) – not krytycznych i recenzji, ew. esejów – tematy, formy – zostaną podane przez prowadzącą. Będą to recenzja/nota z książki (proza polska), filmu/serialu oraz szkic eseistyczny, które stanowił będzie projekt (meta)krytyczny, opisujący mechanizm funkcjonowania krytyki kultury w ogóle.

Warunkiem uzyskania zaliczenia będzie aktywne uczestnictwo w zajęciach, terminowe oddanie samodzielnych, interesujących, rzetelnych prac spełniających kryteria formalne i merytoryczne właściwe dla danego gatunku krytycznego. Dopuszczalna liczba nieobecności nieusprawiedliwionych – 2.

Wpisywanie zaliczeń odbędzie się podczas sesji egzaminacyjnej.

Lektury podstawowe:

Balme Ch., Wprowadzenie do nauki o teatrze, przeł. i uzup. opatrz. W. Dudzik i M. Leyko, Warszawa 2002.

Błoński J., Romans z tekstem, Kraków 1981.

Darska B., To nas pociąga! O serialowych antybohaterach, Gdańsk 2012.

Dyskursy krytyczne u progu XXI wieku. Między rynkiem a uniwersytetem, red. D. Kozicka, T. Cieślak-Sokołowski, Kraków 2007. (tu szczególnie: M. Cyranowicz, Jak krytyka nie służy krytykowi – czyli o tym, co traci krytyk jako czytelnik, pisząc recenzje; M. Nawrocki, krytyka@pl. O możliwym dyskursie krytycznoliterackim w rzeczywistości Internetu; D. Kozicka, Metafory metakrytyki – przenośny wizerunek krytyka literatury).

Goban-Klas, Wartki nurt mediów. Ku nowym formom społecznego życia informacji, Kraków 2011.

Janion M., Projekt krytyki fantazmatycznej. Szkice o egzystencji ludzi i duchów, Warszawa 1991.

„Kartografowie dziwnych podróży”. Wypisy z krytyki literackiej XX wieku, red. i wstęp M. Wyka, oprac. K. Biedrzycki, J. Fazan, D. Kozicka, M. Urbanowski, J. Zach, Kraków 2004. (tu: Wyka M., Świat krytyki (nurty, teksty, osoby). Wprowadzenie; Stempowski J., Pełnomocnictwa recenzenta; Kijowski A., Krytyka – twórczość przekłeta; Błoński J., Ofiarny kozioł i koń trojański; Prokop J. Krytyk jako stwórca; Jarzębski J., Wartościowania w sieci kultury; Śliwiński P., Inna krytyka).

Kino polskie jako kino narodowe, red. T. Lubelski i M. Stroński, Kraków 2010.

Konersmann R., Krytyka kultury, przeł. K. Krzemieniowa, b. m., 2012.

Leder A., Przemiana mitów czyli życie w epoce schyłku, Warszawa 1997.

Mody w kulturze i literaturze popularnej, pod red. S. Buryły, L. Gąsowskiej, D. Ossowskiej, Kraków 2011 (tu: M. Telicki, Moda na infantyлизację 0 tezy i antytezy do dyskusji; M. Skibińska, Popkultura w "kujonkach", czyli moda na pisanie o czytaniu; M. Kraska, Zbrodnia doskonała. Rzecz o popularności kryminału).

Od aforyzmu do zinu. Gatunki twórczości słownej, red. G. Godlewski, A. Karpowicz, M. Rakoczy, P. Rodak, wstęp A. Karpowicz, Warszawa 2014.

Porębski M., Krytycy i sztuka, Kraków 2004

Seriale. Przewodnik "Krytyki Politycznej", Warszawa 2011. (tu: Wstęp, Pilot)

Szalewska K., Muzeum jako miejsce (locus) dyskursu [w:] Tejże, Czytanie miasta jako forma doświadczania przeszłości we współczesnym esej polskim, Kraków 2012.

Udalska E., Krytyka teatralna. Rozważania i analizy, Katowice 2000.

„Wielogłos” 2011, nr 1, numer monograficzny Świadomość krytyki (tu: D. Kozicka, Co to znaczy być dzisiaj polskim krytykiem; A. R. Burzyńska, Krytyka teatralna w fazie przebudowy; głosy krytyków z ankiety Świadomość krytyki).

Lektury uzupełniające:

Adamczak M., Globalne Hollywood, filmowa Europa i polskie kino po roku 1989. Przeobrażenia kultury audiowizualnej przełomu stuleci, Gdańsk 2010.

Badania nad krytyką literacką, s. II, red. M. Głowiński i K. Dybciak, Wrocław 1984.

Biedrzycki K., Wariacje metafizyczne. Szkice i recenzje o poezji, prozie i filmie, Kraków 2007.

Bobiński W., Teksty w lustrze ekranu. Około filmowa strategia kształcenia literacko-kulturowego, Kraków 2011.

Burszta W., Różnorodność i tożsamość. Antropologia kulturowa jako refleksyjność, Poznań 2004.

Czapliński P., Powrót centrali. Literatura w nowej rzeczywistości, Kraków 2007; Polska do wymiany.

Późna nowoczesność i nasze wielkie narracje, Warszawa 2009.

Dunin K., Czytając Polskę. Literatura polska po 1989 roku wobec dylematów nowoczesności, Warszawa 2004.

Dybciak K., Personalistyczna krytyka literacka. Teoria i opis nurtu z lat trzydziestych, Wrocław 1981.

Gąsowska L., Fan Fiction. Nowe formy opowieści, Kraków 2015.

Godzic W., Rozumieć telewizję, Kraków 2001; Telewizja jako kultura, Kraków 2002.

Inne miejsca. Inne przestrzenie. Mapy i terytoria, wybór, red. i wstęp D. Czaja, Wołowiec 2013.

Iwasiów I., Rewindykacje. Kobieta czytająca dzisiaj, Kraków 2002.

Kozicka D., Krytyczne (nie)porządki. Studia o współczesnej krytyce literackiej w Polsce, Kraków 2012.

Kisielewska A., Polskie tele-sagi. Mitologie rodzinności, Kraków 2009.

Leder A., Przemiana mitów druga czyli wojna o obrazy, Warszawa 2004.

Legeżyńska A., Krytyk jako domokrażca. Lekcje literatury z lat 90., Poznań 2002.

Nowacki D., Tu zaszła zmiana, „Znak” 2003, lipiec nr 578; Kto im dał skrzydła. Uwagi o prozie, dramacie i krytyce (2001–2010), Katowice 2011.

Rutkowski R., Krytyka literacka w perspektywie aksjologicznej, „Ruch Literacki” 2005 z. 6, s. 579-601.

Rychlewski Marcin, Książka jako towar, książka jako znak. Studia z socjologii literatury, Gdańsk 2013.

Sendyka R., Poetyki wizualności [w:] Kulturowa teoria literatury 2. Poetyki, problematyki, interpretacje, red. T. Walas, R. Nycz, Kraków 2012.

Sendyka R., Poetyka kultury: propozycje Stephena Greenblatta [w:] Kulturowa teoria literatury 2. Poetyki, problematyki, interpretacje, red. T. Walas, R. Nycz, Kraków 2012.

„Teksty Drugie” 2012, nr 6, temat: Kultur@ literacka (tu: D. Antonik, Autor jako marka; M. Maryl, Kim jest pisarz (w internecie)?

Uniłowski K., Kup pan książkę! Szkice i recenzje, Katowice 2008; Prawo krytyki. O nowoczesnym i ponowoczesnym pojmowaniu literatury, Katowice 2013.

Wyka M., Krytyka jako niecierpliwość. Rozmowa o pułapkach i zawiłościach krytyki (w sierpniu 2005 rozmawiali: Dorota Kozicka, Maciej Urbanowski, Marta Wyka) [w:] Tejże, Niecierpliwość krytyki. Recenzje i szkice z lat 1961–2005, Kraków 2006.

Zaleski M., Przygody myśli krytycznoliterackiej [w:] Sporne sprawy polskiej literatury współczesnej, pod red. A. Brodzkiej i L. Burskiej, Warszawa 1998.

„Znak” numer tematyczny Literatura i krytyka, 1998 nr 7.

Uwagi:

brak